

NORGES LAND OG FOLK

TOPOGRAFISK-STATISTISK BESKREVET

XVIII

NORLANDS AMT



KRISTIANIA
FORLAGT AF H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
1907

003052-70

TOPOGRAFISK-STATISTISK

BESKRIVELSE

OVER

NORLANDS AMT

FØRSTE DEL

DEN ALMINDELIGE DEL

EFTER OFFENTLIG FORANSTALTNING

UDGIVET VED

AMUND HELLAND



KRISTIANIA
FORLAGT AF H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
1907

794 s.

passeres udenfor broerne. Broer er der ved Angermoen, Straumen, Forsmoen og lige ved elvens udløb i fjorden. I elven er ørret og røyr. Laks gaar nu helt op i Mjaavatn.

Drevja kommer fra *Drevatn*, 4.87 km.² stort, 48 m. o. h., der ligger paa grænsen mellem Vefsen og Hemnes, ca. 8 km. sydvest for den inderste bugt af *Elsfjorden*. *Drevatn* har delvis dyrkede omgivelser og optager flere bække og smaaelve. *Drevjas* navn hænger mulig sammen med *drevja*, en blød masse.

[I *Drevatn* falder *Bugtelven*, der dannes af flere fra *Toven*, 991 m., kommende bræbække og løber med stærkt fald sydover, til den falder ud ved *Drevasbugten*.

Afløbet fra *Svartfjernet*, 0.15 km.² stort, 111 m. o. h., falder ud i den nordligste ende af *Drevatn*.

Kalaen kommer vestenfra de smaa *Kalaavatn*, 622 m. o. h., hvorfra den i fossende løb gaar østover og danner grænsen mellem Vefsen og Hemnes.]

Fra *Drevatn* gaar *Drevja* sydvestlig gennem den brede og forholdsvis godt dyrkede, men tildels noget myrlændte *Drevdal*, til den ved *Nyland* falder ud i *Vefsenfjorden*. Elven gaar mest mellem bakkede bredder og har ved *gaarden Forsmoen* en ca. 5 m. høi fos, ellers er faldet temmelig jævnt fordelt. Elven er paa de fleste steder grund, dog kan dybden gaa op til 2 m.; den almindelige bredde er ca. 12 m. Ved *Forsmofossen* er sag- og møllebrug; nedenfor fossen befares den med baad helt til udløbet. Broer er der ved *Enget*, *Bratlien* samt ovenfor *Forsmofossen*. Ved udløbet i *Vefsenfjorden* har elven i tidens løb lagt op store grunde.

[Tillob til *Drevja* er *Guldmooen* og *Bratlielven*, der kommer fossende nedover dalsiden fra *Tovfjeldet*.

Kunra kommer østenfra og falder ud i nærheden af *Drevjen* kapel.]

Drevjas nedslagsdistrikt udgjør 171.3 km.²; dens længde nedenfor *Drevatn* er ca. 16 km.² Den største del af nedslagsdistriktet bestaar af skifferbergarter med mægtige lag af kalkstene.

I *Stammes herred* udmunder følgende elve: *Dagsvikelven*, gaar nordlig fra *Tovenfjeldet* paa østsiden af *Gronliaksten*, boier vest for *Gronlien* sydvestlig og falder forbi *Dagsvik* ud i *Sundet*.

[Den optager *Rognelvelven*, som kommer fra *Vildtovens* nordskraaning, løber mod nord til *Dagsvatn* og fra dette i nordvest og forener sig med *Dagsvikelven*.]

Nylandselven kommer fra *Vildtoven*, gaar mod vest og mod nord, igjen mod vest og saa mod nord til *gaarden Forsland*. Her tager den sydvestlig retning og falder mellem *gaardene Valberg* og *Kviting* ud i *Sundet* ved *Leirfjorden*.

Forslandselven har kilder paa *Tovens* vestskraaning, hvor

bække falder i *Simaavatn*; herfra gaar elven mod syd ned igjen nem *Simaadalen*, saa vestlig til *Dalsvatn*, boier mod nord og gaar stærkt fossende ned i den flade, myrlændte *Forslandsdal*; her har den bugtet løb og svagt fald nordvestlig til nord for *gaarden Langforsen*; gennem den ca. 20 m. høie og lodrette fos, *Langfossen*, falder den ud i det lille *Forslandsvatn* og herfra stærkt strømmende ud i *Leirfjorden*.

[Der er mange tillob: *Austerdalselven* løber sydvestlig gennem den ubeboede *Austerdal* ud i *Forslandselven*.

Tovelven kommer fra botnen mellem *Midtre Toven* og *Vildtoven*, løber nordlig til *Søndre Dalsvatn* og forener sig med *Forslandselven* i *Nordre Dalsvatn*.

Møllehuselven, der kommer fra den lille bræ paa *Vildtovens* nordvestside, løber næsten nordlig og forener sig med hovedelven øst for *gaarden Forslandsdalen*.]

Leirvelven har sine kilder i *Nesne* og *Hemnes herred*; i *Stammes* danner elven *Storvatn*, fra hvis vestende elven gaar sydvestlig ud i *Leirfjordens* bund. Elven er ca. 30 m. bred og fører en ikke ubetydelig vandmasse; i flom kan den kun passeres med baad.

Rana kommer ud af *Ranvatn* i *Nesne*, gaar stærkt strykende og tildels fossende, vestlig ned i den myrlændte *Ranadal* og følger denne indtil den har optaget *Lussidalselven* i *Nesne*. Efter sammenløbet boier elven mod sydvest og gaar ind i *Stammes herred*. Elven danner grænsen mod *Stammes herred* fra *Ranvatn* og indtil ca. 1.5 km. syd for *gaarden Skaret*. Mellem *gaardene Skaret* og *Randal* er der flere vadesteder. I elven er der ørret; laksen kan ikke komme op, da der er to fosser ikke langt fra udløbet i *Leirfjorden*. I *Stammes herred* gaar *Rana* næsten sydlig og falder vest for *Leiren* ud i *Leirfjorden*. Den flyder i regelen rolig og med bugtet løb gennem den myrlændte dal. Den har to mindre fosser, en nær ved udløbet i *Leirfjorden* og den anden, *Storfossen*, 1.5 km. ovenfor. Nede ved udløbet er en mastebro over elven. Mellem *gaardene Tovaasen* og *Randalen* er flere vadesteder, som kun er farbare, naar elven er liden.

[I *Nesne* optager *Rana* *Lussidalselven*, som kommer fra *Lifjeldets* østre afheld, gennemstrømmer *Lussidalen* med stærkt stryk, gaar ned i *Laavongsdalen*, hvor den fortsætter rolig mod øst forbi *gaardene Skaret*, til den falder ud i *Rana*. Ved *gaarden Skaret* er et lidet møllebrug.

Den optager i *Stammes* flere mindre bække, saaledes *Skjælbækken* fra *Rortjern* ovenfor *Tovaasen*. I den er der perlemuslinger. Muslinger er der ikke alene i *Skjælbækken*, men ogsaa nedover *Rana*.

strandfjeld, Strømfjeld og Brennbergfjeld og løber vestlig ud i Utskarpen.

Holmelven kommer fra forsænkningen mellem Rauskreden og Høgtuvbræen, gaar sydøstlig gennem *Øvre* og *Nedre Fagervoldvatn* og *Holmvatn*, fortsætter sydlig og falder ved gaarden Landenget ud i Utskarpen.

[Tilløb er *Isvatns* afløb, som falder ud i Nedre Fagervoldvatn.

Kvandalselven falder i Holmelven efter dennes udløb i Holmvatn.]

Dalosen kommer fra nogle smaaavande paa Laupen, gaar nordlig og senere østlig; den danner, indtil den kommer ned i lavlandet, grænsen mod Hemnes herred og gaar ind i dette. Den falder ved Dalosen ud i Utskarpen.

Purkneselven gaar østlig ud i Utskarpen.

Elve som i *Nesne herred* udmunder paa nordsiden af *Ranenffjord*: *Sagelven* kommer fra endel smaaavande paa Laupen, vest for grænsen mod Hemnes herred, gaar vestlig gennem flere tjern, bøier sydlig og strømmer fossende ud i Nordviken. Straks ovenfor udløbet er en ca. 300 m. høi fos, der tager sig godt ud og larmer stærkt efter regnveir.

Farmandaaga kommer fra Laupens nordøstre side og gaar østlig og nordøstlig ud i Sjona ved gaarden Jægtstranden.

[Den optager *Drageelven*, som kommer fra smaatjern paa Laupen og løber nedad fjeldets temmelig steile nordskraaning. Den falder i Farmandaaga ca. 0.4 km. fra dennes udløb.]

Fuglstaadelven kommer fra Stornebben og løber ud i Sjonas sydøstre arm, Sørfjorden, ved gaarden Fugstadlien. Den driver et lidet sagbrug, og for at skaffe vand til dette, er der foretaget gravninger.

Helgaavasdraget kommer fra bræen overst i Østerdalen og gennemstrømmer med strykende fald denne dal. Ved *Sima* danner elven en bred, ca. 20 m. høi fos, og gaar saa ud i *Øvre Helgaavatn*; mellem *Øvre* og *Nedre Helgaavatn* er elven bredere og ikke længere vadbar. Fra *Helgaavatn* til *Lillevatn* gaar elven gennem en flad dal ca. 2 km. Ved udløbet af *Lillevatn*, 80 m. o. h., er en fos og en anden omtrent 0.5 km. ovenfor Langstrand. Denne sidste kan laksen vanskelig passere. Elven falder ud i Nordsjona.

[Vasdraget optager foruden en del mindre bække, afløb fra *Stortjernet*, 307 m. o. h.; denne elv har et fald af 198 m. paa 2 km., og løber strykende, tildels fossende.

Graavatns afløb falder gennem en stor fos ud i det nordvestre hjørne af *Lillevatn*. I den nordligste del af *Graavatn* falder ud en hel del mindre fjeldbække som styrter udover *Graavastinds* og *Sendseltinds* skraaninger.]

Strandvatns afløb har sine kilder paa *Graavastinden* og *Strandtinden*. Disse kilder er fossende fjeldbække; nede i dalen har elven roligt løb. *Strandvatns* afløb ned til *Sjona* er 0.5 km. langt, og forskjellen i hoide mellem *Sjona* og *Strandvatn* er 9 m. *Saavel* *Strandvatn*, *Graavatn* og *Helgaavatn* er rige paa fisk, men der fiskes lidet.

[*Strandvatns* vasdrag optager *elven fra Pollskaret*, en fossende fjeldelv, som løber ned i *Stranddalen* nordenfor *Strandvatn*.]

Spirbækken kommer fra *Brenselfjeldet* og danner grænsen mod *Luro*. Vasdraget er en vild, fossende bæk.

I Luro herred udmunder:

Silavatns vasdrag har kilder under *Tortenviktind*, nord for *Polltind* og i *Pollskaret*, hvilke har fossende løb nedad de steile fjeldsider; de forener sig øst for *Silavatn*, hvorefter det samlede vasdrag falder i dette. Elven gaar saa sydlig til *Silvavaagen* med jevnt fald og strid strøm. Længden er 7 km.

Hundaaga kommer fra *Hundaagvatn*, syd for *Silatinderne*, gaar sydvestlig i det nedre strøg i en trang fjelkløft; den udmunder i *Sjona*, 1 km. vest for gaarden *Røitvik*.

Stordalsaaga kommer fra *Stordalsvatn*, mellem *Stordalstind* og *Elvastind*, løber sydvestlig og falder i *Sjona*, ca. 0.8 km. øst for *Selnesgaardene*. Driver en liden kvern.

Kjerringelven, fra *Vasvatn*, 104 m. o. h., falder i *Aldersundet* nær *Bratland* og driver et par smaa møllebrug.

[Der er en hel del bække, der udmunder i *Vasvatn*, som: *Bækken fra Svartvatn*.

Renskaraaen mellem *Almestind* og *Vastind*.

Storelven fra Kvandalsvatn i kjedelen under *Strandtinderne* danner flere fossefald.

Dalaaen fra *Nordre Strandtind* falder i *Bratlandtjern*, og herfra er afløbet underjordisk. Syd for *Bratland* udmunder bækken fra *Rismaalsvatn* under *Rismaalstind*.]

Regnes *Storelven* for hovedelv, er længden ca. 7 km.

I *Konsviken* falder *Hopaengbækken*, der kommer fra *Refsdalen*, og

Pelsielven, der gennemstrømmer *Skolvatn*. I *Pelsielven* skal findes *perlemuslinger*. Længden er 5 km.

Elve som udmunder i *Rodo herred*:

Elveue i *Rodo* er smaa, med kort løb, nærmest fjeldbække. Størst er elven fra *Smibelgvatn*, 500 m. o. h., i botnen nord for *Graavastind*; denne elv løber først nordøstlig og fossende til *Svartvatn* og til *Sørfjordvatn* og saa mod østnordøst til *Sørfjorden* vest for *Sørfjordgaardene*. Længden er 5 km.

Bækken, der falder i *Sørfjorden* ved *Vasvik*, kommer fra *Sendselvatn*, 775 m. o. h.; den har fossende løb.